

УДК 378.14.014.13

DOI 10.31652/2415-7872-2020-61-140-145

ПРОФЕСІЙНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Л. В. Любчак

orcid.org/0000-0002-2330-2998

У статті розкривається проблема створення професійного профілю сучасного педагога в контексті роботи проекту «Нова українська школа – новий учитель». На основі аналізу національного досвіду освітніх стандартів розкривається зміст ключових компетентностей. Подаються результати фокус-групового опитування заступників директорів закладів загальної середньої освіти з освітньої діяльності щодо визначення рівня сформованості ключових компетентностей сучасних учителів. Виокремлюються профілі базових компетентностей педагога, серед яких: продуктивна, комунікативна, інформаційна, соціальна, психологічна, автономізаційна, моральна, полікультурна.

Ключові слова: *якість освіти, національний досвід, професійна компетентність, Нова українська школа, професійний профіль педагога, фокус-групове опитування, базові компетентності, знання, вміння й навички, цінності та ставлення.*

PROFESSIONAL COMPETENCIES OF THE TEACHER OF THE NEW UKRAINIAN SCHOOL

L. Lyubchak

The article raises the question of ensuring the quality of education of the younger generation and defines the role of the teacher in this process. The problem of creating a professional profile of a modern teacher in the context of the project «New Ukrainian School – a New Teacher» is highlighted. An analysis of the national experience of educational standards reveals the content of key competences that a modern teacher should possess. It is concluded that the effectiveness of students' learning is influenced not only by the teacher's professional competences, but also by the formation of his personal qualities, attitudes and values. On the basis of the analysis of the results of studying the documents concerning the national professional standard of the pedagogical employee of the general secondary education system, a generalization on the professional requirements to the modern teacher is made. The results of a focus group survey of deputy directors of general secondary education institutions on determining the level of formation of key competences of modern teachers and clarification of the desired competencies of the teacher to fulfill the objectives of the New Ukrainian School. The survey describes three main topics: What universal, key competencies should an ideal teacher possess? Which style of leadership in the educational process is most effective in the context of the teacher's principles of partnership pedagogy? How can the continuing professional development of the teacher be ensured? The profiles of the basic competencies of the modern teacher, including: productive, communicative, informational, social, psychological, autonomous, moral, multicultural, have been determined by means of a focus group survey. The knowledge, skills, values, and attitudes determine the content of the competences outlined.

Keywords: *quality of education, national experience, professional competence, New Ukrainian School, teacher's professional profile, focus group survey, basic competences, knowledge, skills, values and attitudes.*

Якісна освіта нового покоління є безперечною гарантією покращення життя кожної цивілізованої людини, основою розвитку будь-якого стабільного суспільства. Не зважаючи на складні економічні та політичні проблеми, які виникли на шляху незалежної України, кожна дитина повинна мати право на якісну освіту, яка формує ціннісні орієнтації, забезпечує рівний доступ до знань. Отримані знання, сформовані уміння та навички стануть у подальшому гарантією гідного життя, сприятимуть реалізації власного потенціалу й забезпечать активну участь у суспільному житті як відповідальних громадян глобального світу.

Забезпечити якість освіти підростаючого покоління має компетентний педагог, професіонал у своїй справі, який досконало знає свій предмет, володіє психологічними та педагогічними знаннями, вміннями та навичками, внутрішньо вмотивований, творчий, який виявляє власне «Я» у професії [6]. На думку І. Зязюна, джерелом, яке забезпечує творчу активність педагога, є мотиви самоактуалізації особистості у сфері професійної діяльності. Механізмом виникнення таких мотивів є система професійно-ціннісних орієнтацій особистості вчителя, в якій домінуючу роль відіграє гуманістична спрямованість діяльності педагога та його соціальна відповідальність [8, с. 6].

Окрім того, сучасні вчителі повинні бути наділені відповідними правами й можливостями, проходити якісну підготовку, володіти відповідною кваліфікацією, мати у своєму розпорядженні достатні ресурси. Якісну освіту стимулює творчий характер діяльності педагога, який, зазвичай, гарантує набуття учнями базових навичок грамотності, а також навичок аналізу, вміння вирішувати проблеми та інші

міжособистісні й соціальні навички високого рівня. Від професійної діяльності педагога залежить сформованість ціннісних орієнтацій учнів, їх поведінкові установки, які дають можливість вести здоровий спосіб життя, приймати обґрунтовані рішення й реагувати на глобальні світові проблеми.

На даному етапі розвитку нашої держави постала проблема створення професійного профілю сучасного педагога, який належним чином забезпечить якісну освіту підростаючого покоління. Саме тому у 2019 році під егідою БФ «Інститут розвитку освіти» було започатковано проект «Нова українська школа – новий учитель» (керівник проекту, директор БФ «Інститут розвитку освіти» Георгій Касьянов). До роботи даного проекту було залучено представників партнерських організацій та університетів з різних регіонів України. Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського є одним із партнерів проекту «Нова українська школа – новий учитель».

У рамках роботи проекту учасниками та експертами було здійснено огляд міжнародного досвіду розвитку програм підвищення якості педагогічної освіти, а також національний досвід освітніх стандартів. Це дозволило визначити основні компетентності, які необхідні сучасному педагогу для ефективного вчителювання у XXI столітті. Було з'ясовано, що на ефективність навчання учнів впливає не лише наявність у педагога професійних компетентностей, а й сформованість його особистісних якостей, ставлень і цінностей.

Дж. Равен визначає компетентність як специфічну здатність, яка необхідна для ефективного виконання конкретної дії у певній галузі та включає вузькоспеціальні знання, уміння, способи мислення, а також відповідальність за свої дії [13]. Міжнародна комісія Ради Європи розглядає поняття компетентності як загальні або ключові вміння, базові вміння, фундаментальні шляхи навчання, ключові кваліфікації, кроснавчальні вміння, ключові уявлення, опори або опорні знання [7, с.19]. Європейські експерти визначають поняття «компетентність» як здатність успішно задовольняти індивідуальні та соціальні потреби, діяти та виконувати поставлені завдання. Вони виокремили внутрішню структуру компетентності: знання, пізнавальні навички, практичні навички, ставлення, емоції, цінності та етика, мотивація [7].

На думку С. Бондар компетентність може проявлятися лише в органічній єдності з цінностями людини, тобто в умовах глибокої особистісної зацікавленості в даному виді діяльності. Отже, цінності є основою будь-яких компетенцій [2].

На сьогодні зміст професійної готовності вчителя акумульовано в професіограмі як ідеальній моделі, що включає характеристики професійної діяльності та характеристики особистості, моделює ідеальний результат цієї діяльності, дає можливість передбачити конкретні шляхи, засоби, операції, критерії професійної підготовки та професійного вдосконалення вчителя. Наукова розробка професіограми вчителя означає, по-перше, ретельне виявлення основних властивостей і характеристик педагогічної професії не шляхом емпіричних досліджень, а на основі аналізу всіх сторін діяльності вчителя і, по-друге, визначення тих вимог, які проектуються суспільством [8].

У контексті нашого дослідження важливими є такі дефініції, як «профіль» та «професійний профіль». Профіль – це сукупність типових рис чи якостей, притаманних якомусь фаху, професії, господарству, навчальному закладу. Ми робимо акцент на профілі педагогічного працівника, тобто на сукупності компетентностей і особистісних якостей, якими він має володіти. Як зазначено у Вікіпедії, «професійний профіль – це сукупність знань, вмінь, навичок і компетентностей та особистісних якостей, якими має володіти фахівець для призначення на відповідну посаду педагогічного працівника закладу освіти» [12].

Професійний профіль – це список компетенцій, які спрямовані на ефективне виконання роботи на цій посаді. Він допомагає працівникам розуміти, як їм треба працювати, щоб бути успішними та спрямований допомогти співробітникам усвідомити не лише, що очікується від них, але й, як вони повинні працювати для досягнення ефективного результату [1, с. 733].

У процесі розробки та реалізації завдань концепції «Нова українська школа» визначено компетентності вчителів початкової школи. Учителі початкових класів підвищуватимуть свою кваліфікацію за Типовою освітньою програмою для підвищення кваліфікації педагогічних працівників [4]. Саме в Програмі означено профіль учителя початкової школи. Профіль, або опис компетентностей, відповідає Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. Відповідно до Програми було визначено профілі базових компетентностей учителя початкових класів, а також основні індивідуально-особистісні та професійно-діяльнісні якості вчителя, яких він має набути для успішного виконання стратегічної мети й завдань реформування початкової освіти.

Базовими компетентностями вчителя початкових класів визначено: професійно-педагогічну, соціально-громадянську, загальнокультурну, психологічно-фасилітативну, мовно-комунікативну, підприємницьку та інформаційно-цифрову [4].

Для створення професійного профілю сучасного педагога (не лише вчителя початкової школи), на наше глибоке переконання, важливими є як ключові компетентності, так і загальнопредметні й предметні. Однак, у нашому дослідженні ми детальніше зупинимось на ключових компетентностях сучасного педагога.

Метою даної статті є представлення теоретичних та емпіричних досліджень автора статті як учасника проекту «Нова українська школа – новий учитель», узагальнення результатів проведення фокус-групового опитування «Вимоги до професійного профілю сучасного педагога».

Для розробки запитань для фокус-групового опитування нами було опрацьовано ряд останніх освітніх документів. З'ясовано, що «Концепція розвитку педагогічної освіти» [5] висуває такі професійні вимоги до педагогічних працівників з позицій розвитку загальних (універсальних, ключових) компетентностей:

- необхідність вміти безперервно навчатися впродовж життя;
- перехід від знання фактів до розвитку компетентностей;
- набуття вмінь для формування компетентностей в учнів;
- опанування педагогічними технологіями, використання елементів інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій, медійна грамотність, іншомовна компетентність;
- комунікативні вміння, які передбачають дотримання принципу дитиноцентризму та принципів педагогіки партнерства;
- компетентність у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами;
- наявність професійно-значущих якостей – мобільності, особистої відповідальності за власний неперервний професійний розвиток, налаштованість на сприйняття нового, здатність до особистісного творчого розвитку, інноваційних пошуків і відкриттів [5].

У «Положенні про сертифікацію педагогічних працівників» звертається увага на такі вміння сучасного вчителя: уміння здійснювати аналіз власного досвіду; самооцінювання своєї професійної майстерності з формування в учнів ключових компетентностей і вмінь; уміння створювати власне е-портфоліо та завантажувати його до веб-папки; підвищення рівня фахових знань та вмінь тощо [9].

Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників також передбачає ряд вимог до діяльності сучасного педагога:

- знання навчального предмета, фахових методик, технологій;
- знання психо-фізіологічних особливостей здобувачів освіти певного віку, основ андрології;
- уміння створювати безпечне та інклюзивне освітнє середовище;
- навички використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій;
- сформованість професійних компетентностей галузевого спрямування;
- розвиток цифрової, управлінської, комунікаційної, медійної, інклюзивної, мовленнєвої компетентностей [10].

У результаті аналізу вищезгаданих освітніх документів, професійного стандарту «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти» [11], огляду міжнародного досвіду розвитку програм підвищення якості педагогічної освіти нами було визначено основні теми фокус групового опитування.

Щодо першої теми фокус-групового опитування заступників директорів («Якими універсальними, ключовими компетентностями має володіти ідеальний вчитель?») використано проєктивну методику на продовження речення «Ідеальний вчитель – це ...». Переважна більшість опитаних на перше місце ставить покликання, любов до дітей, бажання працювати (внутрішня мотивація); на другому місці – мобільність, здатність навчатися впродовж життя, готовність до змін. Окремі респонденти вказували на креативність, комунікабельність та стійкість до стресів, які потрібні сучасному педагогу. Усі відзначають високу роль особистісних якостей. Професіоналізм знань, загальна ерудиція, методична грамотність теж є важливими.

У плані програми підготовки вчителів, яка містить ряд складників (психолого-педагогічна підготовка, практична підготовка, методика викладання, використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій), опитувані найчастіше звертають увагу на знання вчителем фактичного матеріалу в рамках свого предмету, а також психолого-педагогічну грамотність. Щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій, то відстоюють позицію розумного поєднання традиційних методів навчання з сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями. На запитання про необхідність володіння вчителем дослідницькою компетентністю відповідають стверджувально, вказуючи, що їх підлеглі володіють такою.

У ході обговорення питань щодо зростання частки міжпредметної та міжгалузевої інтеграції знань, то вважають, що початкова школа успішно втілює даний підхід. Цьому сприяє, в першу чергу, наявність методичних розробок для вчителя. Педагоги середніх і старших класів, за твердженням респондентів, готові до такої роботи, однак їм бракує методичного забезпечення й часу для підготовки інтегрованих

уроків. Завучі з великим стажем роботи позитивно ставляться до міжпредметної інтеграції. Однак висловлюють думку, що інтеграція з метою економії коштів не підвищить якість освіти.

Особливий інтерес у респондентів виник у ході обговорення питання щодо здатності педагога безперервно навчатися впродовж життя. Завучі з великим стажем роботи вважають за необхідне навчити сучасного педагога тайм-менеджменту для покращення наукової організації праці та забезпечити вчителя методичними теками. Детальні конспекти уроків не вважають запорукою успішності учнів. Допускають планування у вигляді ментальної карти, опорної схеми тощо. Медіаграмотність у цьому контексті є важливою компетентністю вчителя. Щодо компетентності в оволодінні рідною мовою, то вона є обов'язковою, це питання не викликає заперечень.

Досить обережно ставляться завучі до інклюзивної освіти. Вони стверджують, що вчителі на теоретичному рівні розуміють необхідність роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, проте їх підсвідомі реакції свідчать про небажання працювати в інклюзивних класах. Респонденти відстоюють позицію ретельного медичного обстеження дітей та вивчення їх можливостей навчатися в умовах традиційної школи.

У ході обговорення другої теми (*«Який стиль керівництва освітнім процесом є найбільш ефективним в контексті дотримання вчителем принципів партнерства?»*) були визначені такі основні позиції заступників директорів. Щодо можливості використання в роботі з учнями авторитарного стилю керівництва навчальним процесом для покращення їх успішності, то опитувані цього не допускають. Вважають, що дистанція між вчителем та учнями має бути, однак дистанційним показником повинен стати справжній авторитет педагога. Допускають безоцінне навчання і в середній, і старшій школі. Засвідчують необхідність балансу між когнітивним та емоційним інтелектом. Респонденти переконані, що учні переносять своє ставлення до особистості вчителя на ставлення до навчального предмету, який він викладає. Акцентують увагу на комунікативній компетентності вчителя, його вмінні встановлювати у спілкуванні та взаєминах з учнями рамки дозволеного.

Стосовно співпраці вчителя з батьками респонденти вказують на складність такої роботи. Засвідчують, що сучасні батьки не завжди бажають співпрацювати з учителем, не готові долати труднощі у взаєминах зі своїми дітьми, не вміють спілкуватися та розв'язувати конфлікти. У ході обговорення даної проблеми прийшли до висновку, що тільки в співпраці вчителя та батьків можна вирішувати освітні завдання.

Щодо третьої теми (*«Як можна забезпечити безперервний професійний розвиток вчителя?»*), то опитувані позитивно ставляться до отримання освіти від провайдерів неформальних освітніх послуг (онлайн-курси, неурядові громадські організації та ін.), підтримують позицію щодо наставництва як виду підвищення кваліфікації. Уважають, що випускники вузів мають отримувати диплом після стажування впродовж року в умовах школи. Протягом всієї роботи фокус-групи наголошували на необхідності збільшення питомої ваги виробничої практики студентів педагогічних вузів.

До осіб, які закінчили класичні вузи й не мають педагогічної освіти ставляться позитивно. Таку особу із великим задоволенням працевлаштують, якщо вона має мотивацію, професійні здібності та є професіоналом в певній галузі наук (хімія, фізика, математика). Під час екзамену для претендентів на посаду вчителя, в першу чергу перевіряли б знання програмного матеріалу, методичну грамотність, знання психології, загальну ерудицію, медіаграмотність.

Отже, за результатами аналізу міжнародних та національних практик, фокус-групового опитування нами виокремлено ключові компетентності та відповідні вміння й навички сучасного вчителя. До них ми віднесли:

- продуктивну (уміння працювати, отримуючи результат; уміння діяти нестандартно в конкретних ситуаціях навчальної взаємодії; уміння ухвалювати рішення та відповідати за них; здатність виробляти власний продукт; готовність та здатність використовувати нові технології навчання для розвитку креативності учнів; навички планування, управління та координації навчальної діяльності учнів; навички тайм-менеджменту; навички навчання впродовж життя);
- інформаційну (навички використання інформаційно-комунікаційних технологій; уміння здобувати, опрацьовувати й використовувати різні види інформації з різноманітних джерел; уміння й навички роботи з друкованими джерелами; уміння переробляти інформацію відповідно до цілей і завдань педагогічного процесу та ін.);
- комунікативну (уміння налагоджувати комунікацію; уміння організовувати взаємодію з усіма учасниками освітнього процесу на засадах педагогіки партнерства; уміння слухати іншого; уміння бути зрозумілим; уміння зрозуміти інших (учнів, учителів, батьків); навички міжособистісної взаємодії; уміння спілкування без обмежень усно й письмово, рідною й іноземними мовами; уміння організовувати індивідуальну, групову та колективну роботу з учнями та їх батьками; уміння конструктивно вирішувати

конфліктні ситуації; навички прийняття дитини, спілкування в контексті Я-висловлювань, уникнення маніпуляцій в особистісній взаємодії тощо);

- соціальну (уміння жити та співпрацювати з оточуючими; уміння безконфліктно співіснувати; уміння коректно та аргументовано відстоювати власну точку зору; уміння прийняти точку зору іншого (навіть, якщо вона відрізняється від загальноприйнятої); навички взаємодії з дітьми з особливими освітніми потребами; навички співпраці з колегами, батьками та соціальними службами; навички ведення перемовин та ін.);

- психологічну (уміння зрозуміти дитину, піднятися до її рівня; уміння використовувати психологічні засоби для продуктивної організації взаємодії в освітній діяльності; навички збору, аналізу та інтерпретації результатів психологічних досліджень; навички управління учбовою діяльністю учнів та навчальних груп; навички рефлексії; навички розвитку емоційного інтелекту учнів; навички управління власними емоціями; міжособистісні навички індивідуального та інклюзивного навчання тощо);

- автономізаційну (уміння складати програму самовдосконалення; навички самопізнання, самоаналізу; уміння аналізувати власний досвід та досвід колег; навички організації творчої діяльності учнів; навички постановки та досягнення амбітних цілей для учнів та школи та ін.);

- моральну (уміння організувати навчальну взаємодію за законами моралі; навички моральної поведінки (слова не розходяться з ділом); навички тактовної поведінки у взаємодії з усіма учасниками освітнього процесу; навички об'єктивності в оцінюванні знань, умінь та навичок учнів тощо);

- полікультурну (уміння з повагою ставитись до інших людей, їх традицій, віросповідання тощо; навички розуміння інших людей, їх індивідуальностей; навички оволодіння досягненнями культури; уміння зберігати й примножувати національні й культурні багатства та ін.).

Висновки. Аналіз результатів проведеної нами дослідницької роботи в рамках проекту «Нова українська школа – новий учитель» дозволяє визначити ключові компетентності сучасного педагога: продуктивну, інформаційну, комунікативну, соціальну, психологічну, автономізаційну, полікультурну моральну. Ми можемо стверджувати, що на ефективність навчання учнів впливає не лише наявність у педагога професійних компетентностей, а й сформованість його особистісних якостей, ставлень і цінностей. Особисті якості вчителя, як-от любов до дітей, доброзичливість, чуйність, людяність, урівноваженість, витонченість, толерантність, впевненість, надійність, повага, гнучкість, відповідальність, ініціативність, аналітичність мислення та ін. – це теж одна з найголовніших складових професійної компетентності педагога. До кожної із визначених компетентностей ми подали уміння й навички. Подальшого вивчення потребує проблема визначення знань, цінностей та ставлення сучасного вчителя в рамках кожної з компетентностей. Важливими є як ключові компетентності, так і загальнопредметні й предметні компетентності педагога. Особливої уваги потребує розробка критеріїв оцінювання рівня компетентності сучасного учителя.

Література

1. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук. України ; гол. ред. В.Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
2. Бондар С. Компетентність особистості – інтегрований компонент навчальних досягнень учнів / С.Бондар // Біологія і хімія в школі. – 2003. – №2. – С. 8-9.
3. Касьянов Г. Освітня система України, 1990-2014. Аналітичний огляд / Г.Касьянов // Благодійний фонд «Інститут розвитку освіти». – К.: ТАКСОН, 2015. – 52 с.
4. Компетентності вчителя початкових класів з 2018 року. – Режим доступу: <https://www.pedrada.com.ua/article/1973-yakim-ma-buti-vchitel-novo-ukransko-shkoli?error=1>
5. Концепція розвитку педагогічної освіти (2018). – Режим доступу : <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/17105>
6. Любчак Л.В. Підготовка майбутнього педагога до реалізації принципів педагогіки партнерства / Л.В.Любчак, Л.П.Дабіжа // Development trends in pedagogical and psychological sciences: the experience of countries of Eastern Europe and prospects of Ukraine: monograph / edited by authors. – 1st ed. – Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2018. – p.539-560.
7. Овчарук О. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти / О.Овчарук // Стратегія реформування освіти в Україні. – К.: К.І.С., 2003. – 295 с.
8. Педагогічна майстерність: Підручник / І.А.Зязюн, Л.В.Крамущенко та ін. // За заг. ред. І.А.Зязюна. – 2-е видання, доповнене і перероблене. – К.: Вища шк., 2004. – 422 с.
9. Положення про сертифікацію педагогічних працівників. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1190-2018-%D0%BF>
10. Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF>
11. Професійний стандарт «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти». https://www.auc.org.ua/sites/default/files/sectors/u-137/standart_uchytelya_pochatkovoyi_shkoly.pdf
12. Профіль. – Режим доступу: URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki/Профіль>.
13. Равен Дж. Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация / Дж. Равен; пер. с англ. В.И. Беплопольский]. – М.: Когито-Центр, 2013. – 396 с.

References

1. Entsyklopediia osvity / Akad. ped. nauk. Ukrainy ; hol. red. V.H. Kremen. – K. : Yurinkom Inter, 2008. – 1040 s.
2. Bondar S. Kompetentnist osobystosti – intehrovanyi komponent navchalnykh dosiahnen uchniv / S.Bondar // Biolohiia i khimiia v shkoli. – 2003. – №2. – S. 8-9.
3. Kasianov H. Osvitnia systema Ukrainy, 1990-2014. Analitychnyi ohliad / H.Kasianov // Blahodiinyi fond «Instytut rozvytku osvity». – K. : TAKSON, 20015. – 52 s.
4. Kompetentnosti vchytelia pochatkovykh klasiv z 2018 roku. – Rezhym dostupu: <https://www.pedrada.com.ua/article/1973-yakim-ma-buti-vchitel-novo-ukransko-shkoli?error=1>
5. Kontseptsiiia rozvytku pedahohichnoi osvity. – Rezhym dostupu : <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/17105>
6. Liubchak L.V. Pidhotovka maibutnoho pedahoha do realizatsii pryntsyypiv pedahohiky partnerstva / L.V.Liubchak, L.P.Dabizha // Development trends in pedagogical and psychological sciences: the experience of countries of Eastern Europe and prospects of Ukraine: monograph / edited by authors. – 1st ed. – Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2018. – p.539-560.
7. Ovcharuk O. Kompetentnosti yak kluch do onovlennia zmistu osvity / O.Ovcharuk // Stratehiia reformuvannia osvity v Ukraini. – K. : K.I.S., 2003. – 295 s.
8. Pedahohichna maisternist: Pidruchnyk / I.A.Ziazium, L.V.Kramushchenko ta in. // Za zah. red. I.A.Ziaziuma. – 2-e vydannia, dopovnene i pereroblene. – K.: Vyscha shk., 2004. – 422 s.
9. Polozhennia pro sertyfikatsiiu pedahohichnykh pratsivnykiv. – Rezhym dostupu : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1190-2018-%D0%BF>
10. Poriadok pidvyshchennia kvalifikatsii pedahohichnykh i naukovo-pedahohichnykh pratsivnykiv. – Rezhym dostupu : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF>
11. Profesiinyi standart «Vchytel pochatkovykh klasiv zakladu zahalnoi serednoi osvity». https://www.auc.org.ua/sites/default/files/sectors/u-137/standart_uchytelya_pochatkovoyi_shkoly.pdf
12. Profil. – Rezhym dostupu : URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki/Profil>.
13. Raven Dzh. Kompetentnost v sovremennom obschestve: vyiyavlenie, razvitie I realizatsiya / Dzh. Raven; per. s angl. V.I. Bepolopskiy]. – M.: Kogito-Tsent, 2013. – 396 s.

УДК 378.147

DOI 10.31652/2415-7872-2020-61-145-152

ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ЯК СКЛАДОВОЇ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ

В. М. Пугач

orcid.org/0000-0002-1653-7473

У статті розглянуто проблеми підготовки управлінських кадрів системи охорони здоров'я в сучасних ринкових умовах господарювання, зокрема формування їхньої правової компетентності. Актуалізовано проблему формування компетентностей майбутніх менеджерів, зокрема правових, економічних, організаційних. З'ясовано, що проблема формування компетентностей майбутніх менеджерів системи охорони здоров'я розглядається як важлива детермінанта Концепції управління якістю медичної допомоги. Узагальнено світовий досвід кадрової політики управління системою охорони здоров'я в країнах ЄС. Виявлено, що нині для України назріла необхідність приведення стандартів якості підготовки управлінських кадрів до міжнародних вимог.

Ключові слова: компетентність, правова компетентність, менеджери, охорона здоров'я, кадрова політика.

FORMING THE LEGAL COMPETENCE OF FUTURE HEALTH MANAGERS AS A COMPONENT PROFESSIONAL TRAINING OF STAFF

V. Pugach

Research actuality is related to that in the conditions of reformation of the system of health protection Ukraine sharply stands problem of professional preparation of future managers of modern medical establishments. It is related to the swift dynamic changes in society, that flow in Ukraine, in particular by the integration processes of our country in EU; forming of competences for the future managers of the system of health protection, in particular with strengthening of accent on legal aspects; by the input of new specialties in Ukraine, that is sent to forming of leader qualities for the future managers of establishments of the system of health protection, that must promote efficiency of functioning of the system of health protection on the whole and grant of medical services. The aim of the article is research of problem of training of administrative personnel's of the system of health protection in the modern market conditions of ménage, in particular forming of competences of future managers in the aspect of providing of them legal constituent. A research object is a process of the